

MYKOLO ROMERIO
UNIVERSITETAS

VERSLO SISTEMŲ KONKURENCINGUMAS

Konkurencinga strategija

Ekonomikos ir finansų valdymo fakultetas
Doc. dr. Eglė Malinauskienė

Klausimas

- Pasirinkite vieną kompaniją, kuri Jūsų požiūriu, turi konkurencinį pranašumą savo srityje, ir įvardinkite, kuo ji yra išskirtinė lyginant su savo konkurentais

Paskaitos turinys

- Pagrindiniai konkurencingos strategijos elementai
  - Išskirtinė vertė ir ją kurianti vertės grandinė
  - Nuo konkurentų besiskiriantys kompromisai
  - Vertės grandinę sudarančių veiklų sinergija
  - Strategijos tęstinumas

MYKOLO ROMERIO
UNIVERSITETAS

IŠSKIRTINĖ VERTĖ IR JĄ KURIANTI VERTĖS GRANDINĖ

Išskirtinė vertė ir vertės grandinė – geros strategijos pamatas

- Pirmieji du geros strategijos elementai yra:
  - Išskirtinis vertės pasiūlymas, sudarantis prielaidas konkurencijai “būti unikaliu”
  - Išskirtiniam vertės pasiūlymui įgyvendinti adaptuota vertės grandinė
- Strategija leidžia apgalvotai parinkti skirtingą vykdomų veiklų konfigūraciją, kurios pagalba būtų kuriama išskirtinė vertė vartotojams

Išskirtinės vertės pasiūlymas

- Išskirtinės vertės pasiūlymas – tai strategijos elementas, orientuotas į organizacijos vartotojus arba verslo paklausos pusę
- Išskirtinis vertės pasiūlymas gali būti suformuluotas, ieškant atsakymų į šiuos klausimus:
  - Kokius vartotojus Jūs planuojate aptarnauti?
  - Kuriuos vartotojų poreikius Jūs planuojate patenkinti?
  - Kokia santykinė kaina būtų priimtina tiek Jūsų vartotojams, tiek ir Jūsų įmonei iš jos pelningumo pozicijų?

Išskirtinės vertės pasiūlymo paieškos procesas

Kokius vartotojus?

- Kas yra galutiniai vartotojai?
- Kokie yra prekių/ paslaugų pristatymo būdai?

Kuriuos poreikius?

- Kokie produktai?
- Kokios produktų savybės?
- Kokios paslaugos?

Už kokią santykinę
kainą?

- Didesnė negu vidutinė?
- Mažesnė?

Potencialių vartotojų identifikavimas (1)

- Išskirtinės vertės pasiūlymas gali būti orientuotas į vieną ar daugiau skirtingų vartotojų segmentų, egzistuojančių konkrečioje ūkio šakoje
- Dažnai formuluojant vertės pasiūlymą, pirmiausiai identifikuojami būsimi vartotojai, ir tik po to analizuojami jų poreikiai ir nustatoma kaina
- Vartotojų segmento(-ų) parinkimas yra svarbus strategijos elementas, siekiant minimizuoti penkių konkurencingų jėgų poveikį organizacijai:
  - Jūs galite pasirinkti Jūsų ūkio šakoje mažai arba visai neaptarnaujamą vartotojų grupę
  - Aptarnauti tipinį savo ūkio šakos vartotojų segmentą unikaliu būdu

Potencialių vartotojų identifikavimas (2)

- Šiuo metu yra vienas iš didžiausių pasaulio mažmeninės prekybos atstovų
- Pradėjo savo veiklą 1960 m. kaip maža kompanija
- Pasirinko aptarnauti mažų provincijos miestelių (5000-25000 gyventojų) vartotojus, kuriuos iki tol ignoravo rinkos senbūviai
- Tokiu būdu ilgą laiką išvengė tiesioginės konkurencijos

- JAV automobilių draudimo agentūra
- Savo veiklą pradėjo pasirinkdama aptarnauti “nestandartinius” vairuotojus (pvz., motociklininkus, vairuotojus, mokėjusius baudas už vairavimą išgėrus ir pan.)
- Šie vartotojai iki tol neturėjo galimybių gauti draudimą už mažesnę kainą, nes dažnai patirdavo draudiminių įvykių

Vartotojų poreikių identifikavimas (1)

- Strategijoje reikia numatyti, kokius vartotojų poreikius (vieną ar kelis) organizacija planuoja patenkinti
- Kartais sunku išskirti, kokiam segmentui priklauso Jūsų potencialūs vartotojai, todėl pirmiausiai bandoma išskirtinį vertės pasiūlymą formuluoti iš vartotojų poreikių perspektyvos

Vartotojų poreikių identifikavimas

(2)

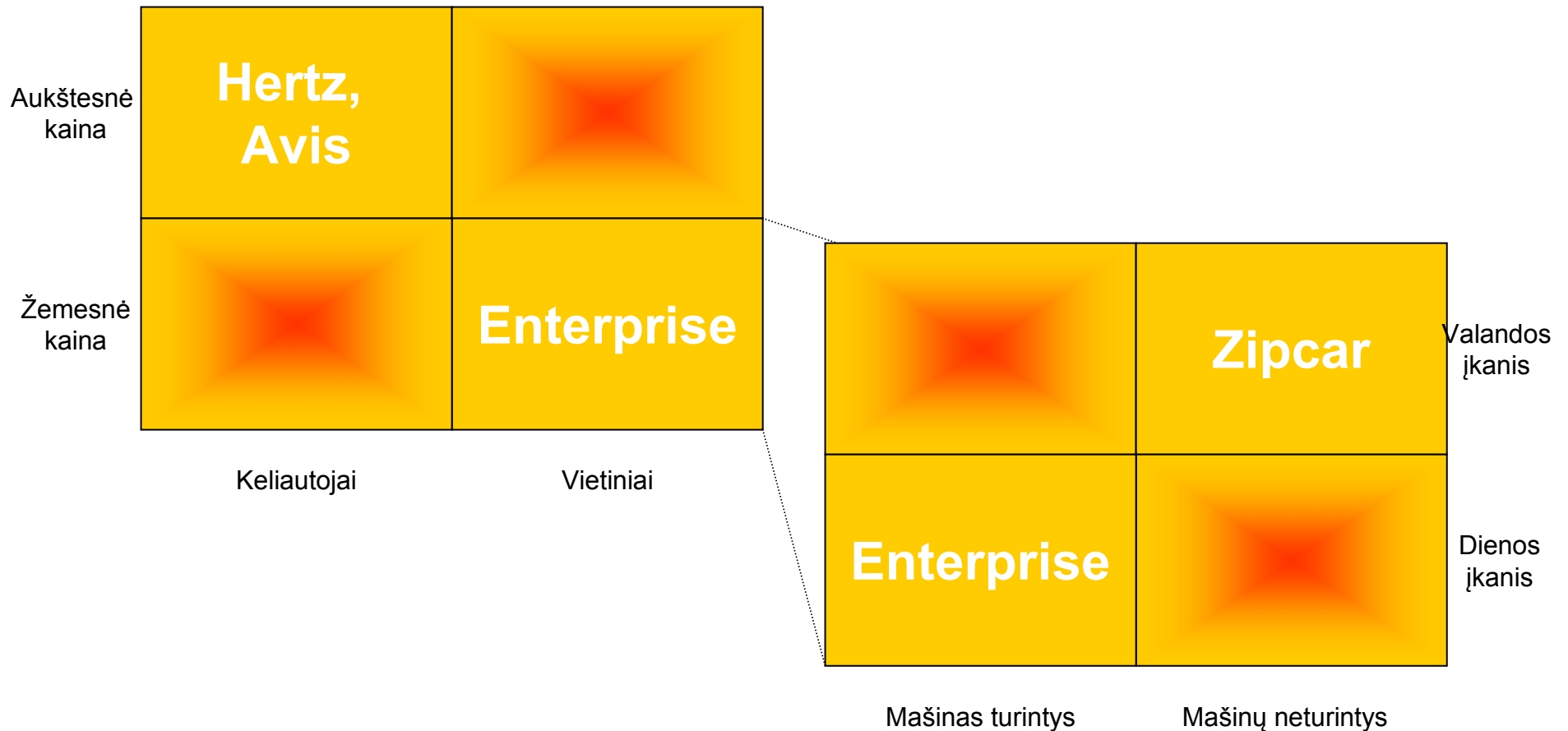

- Automobilių nuomos lyderis Šiaurės Amerikoje, aplenkęs ilgą laiką šiame segmente dominavusias kompanijas Hertz ir Avis
- Jų vertės pasiūlymas buvo suformuluotas, remiantis gana paprasta įžvalga: automobilio nuoma tenkina skirtingus vartotojų poreikius skirtingu metu
- Tuometiniai rinkos dalyviai orientavosi į turistus arba verslo keliautojus, tačiau Rent-A-Car pastebėjo, kad 40-45 proc. automobilių nuomos klientų yra vietiniai gyventojai, kurių automobiliai sugedo, pakliuvo į avariją ir pan.
- Šio segmento vartotojai yra jautrūs kainos atžvilgiu

- Ši automobilių nuomos kompanija pasirinko tenkinti vartotojų, neturinčių savo automobilio, poreikius
- Jie suteikė galimybę išsinuomoti automobilį labai trumpam laikui, pvz., valandai
- Klientams siūlė patogius automobilio pasiėmimo ir palikimo būdus, į kainą įskaičiuodavo viską, netgi kuro sąnaudas
- Sukūrė patrauklų įmonės ženklą (angl. *brand*)

Vartotojų poreikių identifikavimas (3)

Santykinės kainos nustatymas (1)

- Kai kurie išskirtinės vertės pasiūlymai gali būti orientuoti į kurį nors vieną iš žemiau įvardintų vartotojų kategorijų:
  - Vartotojai, kurie permoka už jiems siūlomas prekes, nes jos pasižymi savybėmis, kurių šiems vartotojams nereikia
  - Vartotojai, kurie negauna reikiamų prekių ar paslaugų, nors už juos galėtų mokėti didesnę negu vidutinę kainą

Santykiinės kainos nustatymas (2)

Pradinė verslo idėja 1960 m.: daug pigių skrydžių kiekvieną dieną vietoje keleto brangių skrydžių per dieną

Pradėjo savo veiklą tik nuo skrydžių į 3 miestus Teksaso valstijoje

Skrydžių metu keleiviams nesūlė užkandžių, fiksuotų vietų ir bagažo pernešimo persėdant

Siūlė daug skrydžių naujomis skrydžių rinkoje kryptimis, skrydžiai neveluodavo, eilės prie registracijos būdavo mažos, skrisdavo į netoli miesto centro esančius oro uostus

Pagrindiniais konkurentais pasirinko ne oro, bet antžeminį transportą

Santykiinės kainos nustatymas (3)

Įkurta 1976 m. į pensiją išėjusio karo chirurgo, kuris siekė patenkinti itin didelį kataraktos operacijų poreikį Indijoje

Pradėjo savo veiklą nuo 11 lovų ir 3 gydytojų

Tapo viena didžiausių akių ligų priežiūros ligoninių pasaulyje: atlieka apie 30000 operacijų per metus, iš kurių du trečdaliai nemokamos

Orientavosi į du vartotojų segmentus: (1) tie, kurie negali leisti sau taip reikalingos akių operacijos; (2) pasiturintys klientai, norintys aukščiausio lygio priežiūros

Yra visiškai save išsilaikanti organizacija

Skirtingos išskirtinės vertės pasiūlymo formulavimo proceso konfigūracijos

- Aptarnauti visus vartotojus rinkoje, tačiau patenkinti vieną arba keletą specifinių jų poreikių
- Aptarnauti vieną vartotojų segmentą rinkoje, tačiau patenkinti daugiau šių vartotojų poreikių
- Sukurti didelę vertę vartotojui sukuriančius, bet brangiai kainuojančius pasiūlymus, arba atvirkščiai – mažesnę vertę turinčius ir mažiau kainuojančius pasiūlymus

Išskirtiniam vertės pasiūlymui adaptuota vertės grandinė (1)

- Išskirtinis vertės pasiūlymas yra svarbus, tačiau nepakankamas konkurencingos strategijos elementas
- Adaptuojant vertės grandinę savo vertės pasiūlymui analizuojama verslo pasiūlos pusė
- Strategijos esmė – vertę vartotojui sukurti per unikalią, lyginant su Jūsų konkurentais, vertės grandinę

Išskirtiniam vertės pasiūlymui adaptuota vertės grandinė (2)

- Investavo į plėtrą mažuose miesteliuose, kur arčiausias didmiestis buvo bent 4 valandos kelio automobiliu
- Jie pasirinko siūlyti mažesnes kainas negu parduotuvės didmiesčiuose, ir taip paskatinti žmones apsipirkinėti namuose
- Tokiuose miesteliuose būtų sunku išsilaikyti keliems mažmenininkams, todėl Walmart buvo vienintelis
- Turėjo sugalvoti, kaip nedrausmingus vairuotojus padaryti pilną nešančiais klientais
- Jie sugalvojo kitokią negu konkurentų rizikos vertinimo sistemą, kuri leido tiksliau įvertinti draudiminių įvykių tikimybę (pvz., už girtumą bausti vairuotojai, turintys mažų vaikų, rečiau vairuodavo išgėrę; Harley motociklų savininkai, kuriems virš 40 metų, rečiau sėsdavo ant savo motociklų ir pan.)
- Jie sugalvojo, kaip sumažinti jau įvykusių draudiminių įvykių sąnaudas, nusiūsdami savo agentus tiesiai į įvykio vietą

Išskirtiniam vertės pasiūlymui adaptuota vertės grandinė (3)

STANDARTIZUOTA OPERACIJOS PROCEDŪRA

Kol chirurgas operuoja vieną pacientą, kitas pacientas jau laukia pilnai paruoštas operacijai, kad chirurgas iš karto galėtų jį operuoti

AUKŠČIAUSIO LYGIO MOKYMO IR TYRIMŲ CENTRAS

Sudarytos visos sąlygos darbuotojų profesiniam tobulėjimui ir jų tapimui pasaulinio lygio specialistais

Išskirtinės vertės pasiūlymo ir jam adaptuotos vertės grandinės kombinacijos pavyzdys

			
VERTĖS PASIŪLYMO IŠSKIRTINUMAS			
Vartotojai/ Poreikiai	Turistai ir verslo keliautojai; nuoma visai dienai	Replacement cars at home; rent by the day	Cars for non-owners at home; rent by the hour
Kainodara	Aukšta kaina	Vidutinė kaina	Priklauso nuo nuomos trukmės: fiksuotas mokestis plus valandinis įkainis
JAM ADAPTUOTI VERTĖS GRANDINĖS ELEMENTAI			
Biurų vietos	Oro uostai, viešbučiai, traukinių stotys	Netoli metro, parduotuvių	Neturi, visa nuoma vyksta internetu
Siūlomų automobilių savybės	Naujausi modeliai	Senesni automobiliai ir jų modeliai	Išskirtiniai modeliai
Marketingas	Platus marketingo metodų spektras	Per draudimo bendroves	“Iš lūpų į lūpas”

MYKOLO ROMERIO
UNIVERSITETAS

NUO KONKURENTŲ BESISKIRIANTYS KOMPROMISAI

Nuo konkurentų besiskiriantys kompromisai – konkurencingos strategijos ramsčiai

- Kompromisai vaidina tokį svarbų vaidmenį, kad juos galima vadinti konkurencingos strategijos ramsčiu
  - Dažnai įmonių vadovai galvoja, kad daugiau yra geriau: daugiau vartotojų/ produktų/ paslaugų reiškia daugiau pardavimo ir didesnę pelną (kompromisas šiuo atveju laikomas silpnybe)
- Nuolatinių pokyčių ir sparčios technologinės pažangos akivaizdoje, Jūsų išskirtinis vertės pasiūlymas ir vertės grandinė lengvai gali būti nukopijami – kompromisai apsunkina šį konkurentų uždavinį
- Kompromisai padaro Jūsų produktus ir veiklos procesus ne tik kitokiais, bet ir nesuderinamais su Jūsų konkurentų atitinkamais produktais ir veiklos procesais

Kompromisų esmė

- Kompromisai – tai strateginiai sprendimai, susiję su tuo, kas nebus daroma siekiant konkurencinio pranašumo
- Neįmanoma patenkinti visų vartotojų visų poreikių – tiesiog kai kurie vartotojai yra ne Jūsų vartotojai

Tipinės sritys, kuriose daromi kompromisai

- Produkto savybės, kurios pilnai tenkina vieno vartotojo segmento poreikius, bet visiškai netenkina kito (pvz., ne visiems patinka didelės IKEA parduotuvės)
- Veiklos procesų konfigūracija, realizuojanti konkretų vertės pasiūlymą, gali visai netikti kitam
- Nauji produktai arba pertvarkyta vertės grandinė gali sąlygoti prieštaravimus su Jūsų įmonės prekės ženklu

Nuo konkurentų besiskiriantys kompromisai – IKEA pavyzdys (1)

- Išskirtinis vertės pasiūlymas
  - Geras dizainas ir funkcionalumas už žemą kainą
  - Tikslinė klientų grupė – mažas ir vidutines pajamas turintys žmonės

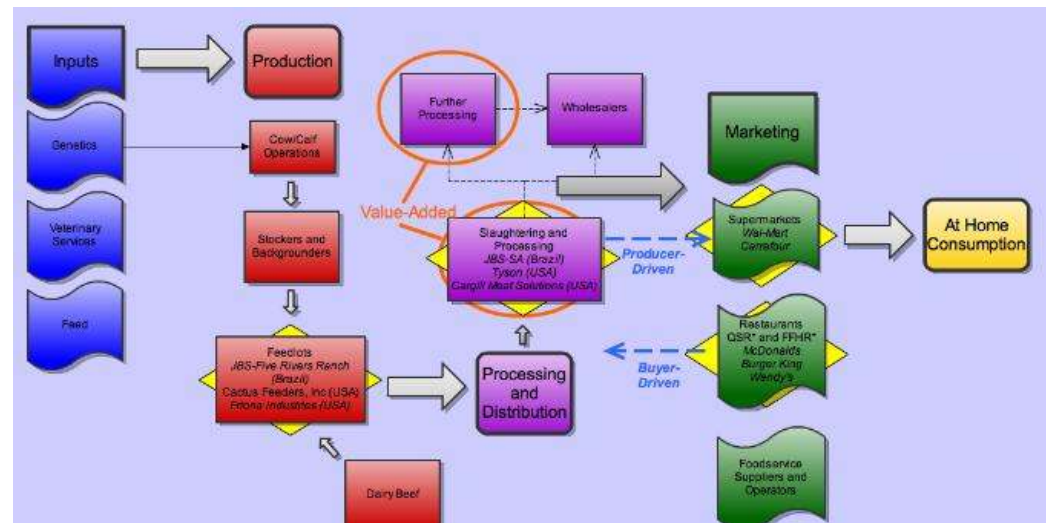
Nuo konkurentų besiskiriantys kompromisai – IKEA pavyzdys (2)

- Sritys, kuriose buvo padaryti kompromisai
  - Projektuoja modulinius ir surinkimui paruoštus produktus (projektuotojams duodamas uždavinys sukurti X produktą, kurio kaina būtų Y) iš paprastesnių medžiagų
  - Siūlo tik Skandinaviško stiliaus baldus
  - Ekspozicijų salėse neturi pirkėjui patarti/padėti galinčių darbuotojų
  - “Plonos” produktų pakuotės, leidžiančios pirkėjui pačiam pasikrauti ir parsivežti prekes

MYKOLO ROMERIO
UNIVERSITETAS

VERTĖS GRANDINĖ SUDARANČIŲ VEIKLŲ SINERGIJA

Vertės grandinę sudarančių veiklų sinergija – strategiją stiprinantis elementas

- Vertės grandinėje esančios veiklos yra tarpusavyje susijusios, ir atitinkamai veikdamos viena kitos rezultatus gali įtakoti galutinį rezultatą, mažindamos sąnaudas ir didindamos vertę vartotojui
- Vertės grandinę sudarančių veiklų sinergija sukuria papildomus barjerus imitacijai

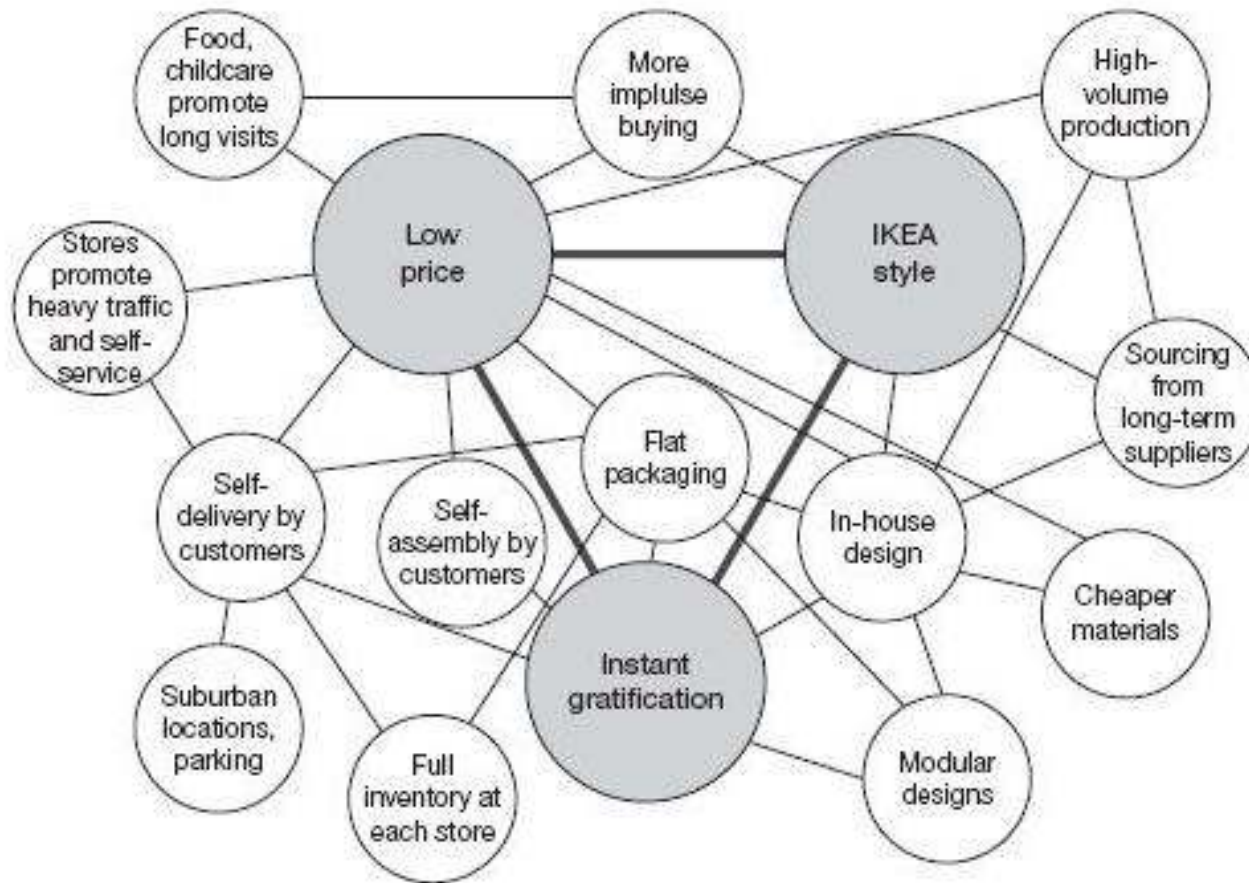
Kaip gaunama vertės grandinę sudarančių veiklų sinergija?

- Bendras veiklų tarpusavio suderinamumas, kuomet kiekviena jų yra susieta su įmonės vertės pasiūlymu ir prisideda prie jo sėkmingo įgyvendinimo
- Veiklos papildo arba sustiprina viena kitą, kuomet kiekvienos jų rezultatai yra pagerinami dėka kitos veiklos rezultatų
- Veiklos pakeitimas kita

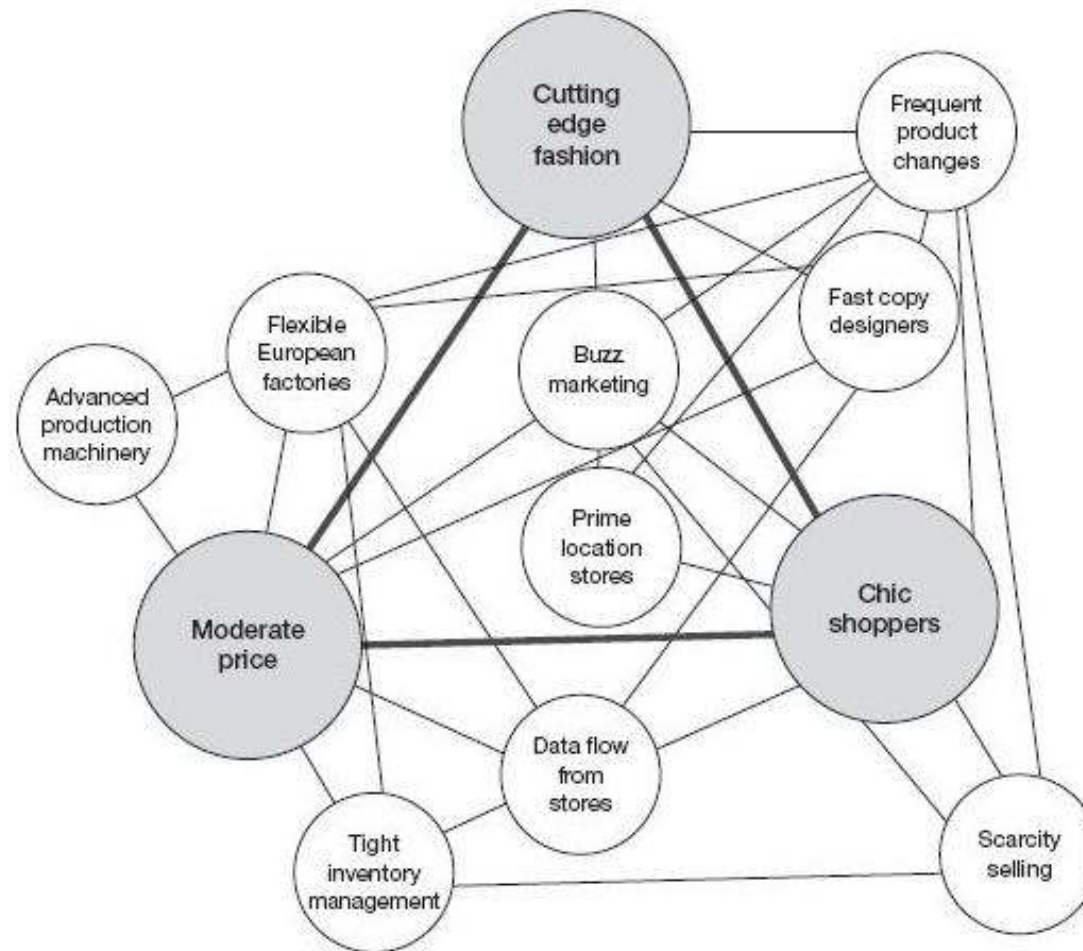
Veiklų sistemos žemėlapis

- Veiklų sistemos žemėlapis (angl. activity system map) yra organizacijos reikšmingiausių veiklų, jų tarpusavio sąsajos ir sąsajos su organizacijos vertės pasiūlymu modelis
- Veiklų sistemos žemėlapio sudarymo etapai:
  - Pagrindiniai vertės pasiūlymo elementai
  - Veiklų, sukuriančių daugiausiai vertės vartotojui, ir veiklų, kuriose patiriama daugiausiai sąnaudų, identifikavimas
  - Pagrindinių vertės pasiūlymo elementų ir reikšmingiausių veiklos procesų sąsajų nustatymas

Sinergetinės veiklos grandinės pavyzdžiai – IKEA atvejis

Sinergetinės veiklos grandinės pavyzdžiai – ZARA atvejis

MYKOLO ROMERIO
UNIVERSITETAS

STRATEGIJOS TĘSTINUMAS

Stabilumo ir pokyčių santykis

- Šiuolaikinis verslas nuolat susiduria su nuolatinių pokyčių problema
  - Egzistuoja daugybė teorijų, kaip tinkamai reaguoti į pokyčius
  - Dauguma vykstančių pokyčių turi neigiamą atspalvį
  - Pokyčiai yra neatskiriama šiuolaikinių strategijų dalis
- Tačiau tam tikras tęstinumas versle yra ne mažiau svarbus, nes organizacijos linkusios per dažnai keistis, ir dažniausiai pasirinkdamos klaidingą kryptį

Kaip strategijos tęstinumas prisideda prie konkurencinio pranašumo?

- Tęstinumas sudaro prielaidas organizacijos identitetui: prekės ženklui, reputacijai ir ryšių su klientais užmezgimui
- Tęstinumas leidžia tiekėjams prisidėti prie organizacijos konkurencinio pranašumo
- Tęstinumas skatina veiklos procesų tobulinimą, stiprinant jų sinergiją; per laiką organizacija sukuria unikalius gebėjimus ir įgūdžius, reikalingus strategijai įgyvendinti
- Tęstinumas įgalina organizacijos darbuotojus suprasti ir maksimaliai prisidėti įgyvendinant jos strategiją

Tęstinumo sandara

- Tęstinumas nereiškia, kad organizacija turi stovėti vietoje
- Stabilumas turi egzistuoti vertės pasiūlyme, tuo tarpu organizacija privalo investuoti į pokyčius ir inovacijas, įtakojančius to pasiūlymo įgyvendinimą
- Sėkmingiausios kompanijos retai turi iš naujo sukurti save, nes jos nuolat perkuria savo darbo metodus

Kada strategija turi keistis?

- Keičiasi klientų poreikiai, ir pagrindinis organizacijos vertės pasiūlymas tampa atgyvenusiu
- Inovacijos pagrindinius organizacijos kompromisus padaro neveiksmingais
- Technologijų ir vadybos metodų pažanga daro neigiamą įtaką organizacijos vertės pasiūlymui

Klausimai, leidžiantys įvertinti strategijos konkurencingumą (1)

- Išskirtinis vertės pasiūlymas
  - Ar Jūs siūlote išskirtinės vertės produktus/ paslaugas pasirinktam vartotojų segmentui už teisingą santykinę kainą?
- Išskirtiniam vertės pasiūlymui adaptuota vertės grandinė
  - Ar Jūsų vertės pasiūlymą realizuojantys veiklos procesai kuo nors skiriasi nuo Jūsų konkurentų?

Klausimai, leidžiantys įvertinti strategijos konkurencingumą (2)

- Nuo konkurentų besiskiriantys kompromisai
  - Ar Jūs žinote, ko nedarysite siekdami įgyvendinti savo vertės pasiūlymą efektyviau negu Jūsų konkurentai?
- Vertės grandinę sudarančių veiklų sinergija
  - Ar konkrečios veiklos sukuriama vertė yra sustiprinama kitų vertės grandinėje esančių veiklų rezultatų pagalba?
- Strategijos tęstinumas
  - Ar pamatinis Jūsų strategijos elementas (vertės pasiūlymas) yra pakankamai stabilus, kad sudarytų sąlygas Jūsų organizacijos tobulėjimui atitinkamai modifikuojant veiklos procesus, darant reikiamus kompromisus ir užtikrinant sinergiją vertės grandinės viduje?